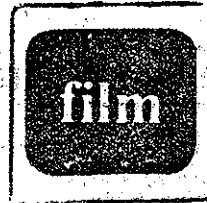

Žena jako šelma

„Byla to divná a divoká krása, na první pohled zarazila, ale nebylo možno na ni zapomenout. Zvláště její oči měly rozkošnický i divoký výraz, jaký jsem od těch dob nenašel v žádném lidském pohledu. Oko cikánské, oko vlčí, je španělské pořekadlo, plné pozorovatelské bystrosti. Nemáte-li čas jít do zoologické zahrady prostudovat vlčí pohled, všimněte si své kočky, když čeká na vrabce,“ napsal Prosper Mérimée v novele CARMEN, kterou roku 1875 operně zhudebnil Georges Bizet. Vyprávění o španělé cikánce, co se nožem bránivala, převedl po více než stůl letech do baletu pokrokový španělský choreograf Antonio Gades a jeho inscenací formou předstírané reportáže ze zkoušek zfilmoval v roce 1983 Carlos Saura. Jako by se domluvili na soutěži, natočili v téže době své verze cikánčina příběhu také Peter Brook, Jean-Luc Godard a Francesco Rosi.

ROVNOST
27.5.
1986

Romantická historie, jak ji nacvičuje Gadesův soubor, vrůstá v Saurově filmu stále nerozlišitelněji do osobního vztahu tanečníka a režiséra Antonia (hraje ho sám Antonio Gades), k představitelce titulní role (krásná Laura Del Solová), aby se nakonec obě dějové linky spojily do sokujícího závěru. Tak vznikla obrazová báseň o citovém pekle, jaké mužům způsobují fatální ženy. Neboť Carmen je dívka z rodu šelem. Něžná tvář a pyšný pohled, vláčné tělo, magnetismus hader, jazyk, který lže. Živel, jenž zneklidňuje „podle zvyku žen a koček, které k vám nepřijdou, když je zavoláte, ale přijdou, když je nevoláte“. Po zákonu milostné fatality střetne se tygřice v její bytosti s malicherně vlastnickými pudy ubohé a zranitelné mužské ješitnosti, což nelze řešit, leda vraždou.

Saurovo zpracování jedné z nejkrásnějších erotic-kých tragédií, jaké moderní evropská kultura stvořila, je mimo to úchvatnou meditací o tvůrčím procesu o elektrizujícím jiskření inspirace. Tančí se tu nejednou v nejvšednějším oděvu, v tričku, manšestrácích, džinsách, což dává ještě lépe vyniknout dokonalosti pohybu, v němž má svůj význam každé škubnutí hýžděvým svalstvem stejně jako dorážení rozkohoutěných soupeřů a luskání prsty. Zní kytarové sólo Paca de Lucii, variace na španělskou lidovou píseň a jen v okamžicích vrcholného napětí též opojná Bizetova hudba. Kamera Tea Escamilly, zdánlivě dokumentaristická, komponuje hru figur a stínů a dokáže zachytit i nejkračnější pohled hrdinů. A i když nás tento celek tance, slov a hudby uvádí do nejvyšších pater estetična, přece zůstává dílem srozumitelným a lidovým, neboť je koncertem těch nejpravdivějších lidských vášní.

JAROMÍR BLAŽEJOVSKÝ